

Rapport Allmän kollektivtrafik 2024

Beslutad 2025-05-14, av: Kollektivtrafiknämnden § 28

Sammanfattning/bakgrund

Region Jämtland Härjedalen har det politiska och ekonomiska ansvaret för den allmänna kollektivtrafiken i länet och för dess framtida utveckling. De skattemedel som används för att stödja den allmänna kollektivtrafiken ska användas så effektivt som möjligt. Region Jämtland Härjedalen genom Kollektivtrafiknämnden är regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) och fattar beslut om allmän trafikplikt, som är trafik som samhället avser ta ansvar för.

Sedan 2012 reglerar lagen om kollektivtrafik (SFS2010:1065) hur den allmänna kollektivtrafiken ska bedrivas i landet. Den grundar sig på EU:s kollektivtrafikförordning 1370/2007. Av artikel 7 i EU:s kollektivtrafikförordning framgår att ”varje behörig myndighet ska en gång om året offentliggöra en samlad rapport om den allmänna trafikplikten inom sitt behörighetsområde, och de utvalda kollektivtrafikföretagen samt om ersättningar och ensamrätt som dessa kollektivtrafikföretag beviljats som kompensation. Rapporten ska skilja mellan busstrafik och spårtrafik, den ska möjliggöra kontroll och utvärdering av kollektivtrafiknätets effektivitet, kvalitet och finansiering samt, i förekommande fall, ge information om eventuellt beviljade ensamrätters art och omfattning”.

Denna rapport avser år 2024 och är upprättad för att redovisa verksamheten utifrån kraven i EU:s kollektivtrafikförordning. Verksamheten omfattar spårtrafik, buss- och biltrafik som är linjelagd eller anropsstyrd. Den årliga rapporten ska lämnas till Transportstyrelsen. Den kan också utgöra en kunskapskälla för beslutsfattare och andra intresserade.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTNING/BAKGRUND	2
1 ALLMÄN TRAFIKPLIKT OCH AVTAL	4
1.1 Allmän trafikplikt.....	4
1.2 Aktuella trafikavtal	4
2 RESULTAT	5
2.1 Finansiering	5
2.2 Resor och trafikutbud.....	5
2.3 Effektivitet	6
2.4 Kvalitet	7

1 Allmän trafikplikt och avtal

1.1 Allmän trafikplikt

Kollektivtrafik kan bedrivas i offentlig eller kommersiell regi. Allmän kollektivtrafik som upphandlas i offentlig regi ska föregås av beslut om allmän trafikplikt. I lag (2010:1065) om kollektivtrafik, 2 Kap. 2 § anges att det i varje län ska finnas en regional kollektivtrafikmyndighet: Region Jämtland Härjedalen är regional kollektivtrafikmyndighet (RKM) i Jämtlands län och ansvarar för den allmänna kollektivtrafiken i länet. Region Jämtland Härjedalen genom kollektivtrafiknämnden fattar i egenskap av RKM beslut om allmän trafikplikt enligt 3 kap. 1 § lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Under 2024 fattades inga nya beslut om allmän trafikplikt av Region Jämtland Härjedalen. Däremot fattades ett beslut att ge Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län behörighet att fatta beslut om allmän trafikplikt för busstrafiken på sträckorna Hammarstrand-Sundsvall (linje 30) och Hoting-Sollefteå (linje 39) utifrån 3 kap. 1 § lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

1.2 Aktuella trafikavtal

Nedan framgår trafikavtal med tåg, buss och biloperatörer för den allmänna kollektivtrafiken i Jämtlands län. Ingen trafik bedrivs genom ensamrätter eller direkttilldelade avtal.

Avtal/område	Avtalsperiod	Trafikutövare	Ersättning 2024, tkr	Kommentar
Tåg				
Norrtågstrafiken	Aug 2016 – dec 2025	Vy Tåg	41 418	Region JH:s andel.
Buss				
Åre Buss	Dec 2014 – juni 2024	Centrala Buss J/H	25 946	Förlängningsoption utlöst
Åre Buss	Juni 2024 – juni 2032	Connect bus	32 360	
Östersund tätort (tjänstekoncession)	Juni 2016 – juni 2024	Vy Buss	32 570	Förlängningsoption till juni 2024 utlöst, bytt avtalsform
Östersunds tätort	Juni 2024 - juni 2034	Vy Buss	62 124	
Ragunda Buss	Dec 2015 – dec 2024	Centrala Buss J/H	24 634	Förlängningsoption utlöst
Ragunda Buss	Dec 2024 – juni 2032	Centrala Buss J/H	855	
Linje 40	Juni 2012 – dec 2024	Centrala Buss J/H	8 026	Region JH:s andel, Förlängningsoption utlöst.
Linje 45	Dec 2019 – dec 2027	Centrala Buss i Norrbotten	7 347	Region JH:s andel
Linje 46	Dec 2019 – dec 2028	Centrala Buss J/H	12 622	Region JH:s andel
Regionbuss 2019	Dec 2019 – dec 2029	Trönderbilene (Connect bus)	170 847	Berg, Bräcke, Härjedalen, Krokom, Strömsund, Östersund exkl. stadstrafik

Linje 30/39		Din Tur Västernorrland	1 766	Region JH:s andel
Närtrafik och anropsstyrt				
Berg	Jan 2022 – Juni 2025	Mohlins Bussar AB	2 817	Fast och rörlig kostnad
Härjedalen	Jan 2022 – Juni 2025	Mohlins Bussar AB	2 111	Fast och rörlig kostnad
Strömsund	Juni 2023 – Juni 2027	Norra Jämtlands taxi	2 978	Fast och rörlig kostnad
Krokom	Juni 2023 – Juni 2027	Taxi Glesbygd AB	952	Fast och rörlig kostnad
Östersund	Juni 2020-juni 2025	Östersunds taxi	198	Fast och rörlig kostnad
Bräcke	Juni 2020-juni 2025	Mohlins Bussar AB	98	Fast och rörlig kostnad
Ragunda	Juni 2020-juni 2025	Mohlins Bussar AB	197	Fast och rörlig kostnad
Åre	Juni 2020-juni 2025	Östersunds taxi	604	Fast och rörlig kostnad

2 Resultat

Nedan beskrivs utveckling av kostnader, intäkter och resande. Effektivitet har beräknats utifrån de uppgifterna. För Norrtågtrafiken som upphandlas i en tjänstekoncession, där operatören hanterar vissa kostnader och intäkter, kan inte alla uppgifter redovisas. Tjänstekoncessionen för Norrtågtrafiken har under 2022 omvandlats till ett bruttoavtal, med anledning av de ekonomiska konsekvenser som uppstått i samband med pandemin. Kostnaden för tågtrafiken utgörs av ägarbidraget från Region Jämtland Härjedalen.

2.1 Finansiering

Bruttokostnader, Tkr							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg (ägarbidrag exkl. statlig medfinansiering)	23 636	24 434	25 809	29 616	30 558	40 471	41 418
Buss och bil	336 000	325 350	326 122	307 361	363 881	369 616	381 371

Intäkter, Tkr							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg	ej uppg.	ej uppg.	ej uppg.	ej uppg.	ej uppg.	ej uppg.	ej uppg.
Buss och bil	141 000	137 839	126 649	108 504	128 357	138 403	141 002

Skattesubventioneringsgrad % (Finansiärers bidrag i förhållande till total kostnadstäckning)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt buss, bil	58	58	61	65	65	63	63

2.2 Resor och trafikutbud

Nedan beskrivs antal resor och trafikens omfattning uppdelat på trafikslag, samt kollektivtrafikens marknadsandel i länet. Tre nya trafikavtal med utökat trafikutbud hade trafikstart under 2024 vilket förklarar en viss ökning av fordonskilometer för buss.

Resande (antal påstigningar, 1000-tal)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg	310	346	219	185	275	311	317
Buss och bil	6 346	6 333	4 386	4 111	5 575	6 140	6 134
Summa	6 656	6 679	4 605	4 296	5 850	6 451	6 451

Utbud (fordons km, 1000-tal)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg	851	757	888	897	937	918	945
Buss och bil	9 886	11 062	11 885	11 352	11 545	12 973	13 264
Summa	10 737	11 819	12 773	12 249	12 482	13 891	14 209

Under pandemin sjönk marknadsandelen kraftigt, från cirka 14 % till 8 %. Under 2020, 2021 och inledningen av 2022 avråddes allmänheten att resa kollektivt om det inte var absolut nödvändigt. Under 2022, 2023 och 2024 har emellertid marknadsandelen ökat och är nästan tillbaka på samma nivå som innan pandemin.

Marknadsandel (% , kollektivtrafikbarometern)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt	13	14	8	8	12	13	12

2.3 Effektivitet

Som effektivitetsmått används kostnad per resa och per kilometer. För regionaltågstrafiken är nettokostnaden lika med ägarbidraget, dvs vad trafiken kostar skattebetalarna i Region Jämtland Härjedalen. Under 2020 och 2021 påverkades resultatet i hög grad av Coronapandemin. Under 2023–2024 har inga restriktioner kopplade till pandemin förelegat.

Total bruttokostnad per resa (kr)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg	Ej uppg.	Ej uppg.	Ej uppg.	Ej uppg.	Ej uppg.	Ej uppg.	Ej uppg.
Buss och bil	52,9	51,4	74,4	74,8	65,3	60,2	62,2

Total nettokostnad per resa (kr)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg	76,2	70,6	117,8	160,1	111,1	130,0	130,6
Buss och bil	30,7	29,6	45,5	48,9	42,2	37,7	39,2
Totalt	32,8	31,7	48,9	53,18	45,5	42,1	43,7

Total kostnad per km (kr)							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tåg	27,8	32,3	29,1	33	32,6	44,1	43,8
Buss och bil	34,0	29,4	27,4	27,1	31,5	28,5	28,7
Totalt	33,5	29,6	27,6	27,5	31,6	29,5	29,7

2.4 Kvalitet

Att erbjuda goda resmöjligheter är en nyckelfråga för att kollektivtrafiken ska vara användbar och ett verktyg för regional utveckling. Enligt kollektivtrafikbarometern¹ för 2024 ligger Länstrafiken Region Jämtland Härjedalen över rikssnittet vad gäller till exempel nöjd- kund-index (NKI), 61 % (o), med ett snitt bland Sveriges regioner på 56 % och kunders nöjdhet med senaste resan 76 % (-3) för befintliga kunder (nationellt snitt 73%). Även vad gäller upplevd trygghet och punktlighet ligger Länstrafiken bra till.

Under 2024 var alla regionaltåg och majoriteten av Länstrafikens bussar tillgänglighetsanpassade. Andelen tillgänglighetsanpassade fordon ökar successivt med de nya trafikavtalen. Det finns fortsatt behov av att även tillgänglighetsanpassa hållplatser, stationer och information. Under december 2023 lanserades en ny resenärsapp med förbättrad tillgänglighet. Ytterligare förbättringar genomfördes under 2024. En ny mer tillgänglighetsanpassad hemsida (ltr.se) lanserades i februari 2024.

I samband med nya trafikupphandlingar ökar krav och ambitioner för både fossilfritt och emissionsfritt. Under 2024 var det trafikstart i tre nya trafikavtal som upphandlats.

- I Östersunds stadstrafik ställdes krav på 100% elfordon, till följd av en överprövning försenades dock trafikstarten ett år och leveranstiden på elfordon runt om i världen är lång. Under 2024 levererades alla nya elfordon utom fyra nya el-ledbussar som kommer levereras under 2025. Från och med 2025 kommer 100% av stadstrafiken i Östersund vara emissionsfri, jämfört med tidigare avtal där cirka 25 % av trafikproduktionen var emissionsfri.
- Nytt trafikavtal för trafiken i Åre i juni 2024 innebar att den trafiken övergick till att vara helt fossilfri under 2024. I upphandlingen ställdes även krav på att viss del av trafiken ska utföras med elfordon. Leveransförseningar på elfordonen ledde dock till att de inte kommer kunna levereras förrän under 2025 och därmed även få delvis emissionsfri trafik först under 2025.
- Gemensam upphandling för trafiken i Ragunda och linje 40 hade trafikstart i december 2024. I och med det avtalet och de krav som ställdes, 100% fossilfri trafik, blev 100% av den allmänna kollektivtrafiken i Region Jämtland Härjedalen helt fossilfri från och med 2024.

Busstrafiken är relativt punktlig och problem uppstår främst vid särskilda händelser som halka och stora snömängder. Inom Norrtågstrafiken har punktligheten på linjen Sundsvall-Östersund-Storlien haft en positiv utveckling senaste åren.

---

¹ Kollektivtrafikbarometern är en kvalitets- och attitydundersökning som drivs av Svensk Kollektivtrafik.